

Motion till riksdagen

1989/90:Kr262

av Lena Boström och Roland Brännström (båda s)
Norrlandsoperan

Norrlandsoperan är en unik institution i svenskt kulturliv och tillkom genom den statliga kultursatsningen 1974. Från det att Arnold Östman samlade 4-5 sångare kring sig och med hjälp av frilansmusiker och extraanställda tekniker genomförde de första föreställningarna inför ett halvfyllt Folkets hus i Umeå har operan byggts upp till en etablerad kulturinstitution som numera spelar inför utsålda hus och har en publik på 10-20 000 personer per uppsättning beroende på om föreställningarna ges på Norrlandsoperans egen scen, i den nya Idun-teatern eller på turnéscener. Operans publik har en ungdomlig och ovanligt bred social karaktär. En opera för folket.

Norrlandsoperan har allt sedan starten varit en angelägenhet för hela Norrland – och inte enbart för Västerbotten. Således har operan under senare delen av 1970-talet och fram till mitten av 1980-talet bedrivit en omfattande turnéverksamhet från Gävle i söder till Kiruna i norr. Under 1990-talet planerar stiftelsen att på ett ambitiöst och nytt sätt utveckla turnéverksamheten i Norrland. Tanken är att utveckla ett långsiktigt samarbete med ett antal städer med respektive landsting med årliga operaveckor/festivaler och breda ungdomssatsningar. Norrlandsoperan skall vara Norrlands opera.

Konstnärligt har Norrlandsoperan alltid legat på en hög nivå. Såväl kritiker som publik har uppskattat produkterna och jämförelser med de stora institutionerna i övriga Sverige har ofta fallit ut till Norrlandsoperans fördel. Profilen har varit att uppföra sällan spelade verk, särskilt från Norden. Operan har också i hög grad satsat på beställningsverk, inte minst på barn- och ungdomssidan. Att spela för barn och ungdom är en viktig målsättning.

Utvecklingen av operan komplicerades vid genomförandet av regionaliseringen av musiklivet i Sverige den 1/1 1988. Då överfördes regionmusiken och Rikskonserter från staten till den nybildade Stiftelsen Västerbottensmusiken, där också Norrlandsoperan ingick. Avtalet mellan Landstingsförbundet och statens förhandlingsnämnd har visat sig vara mycket ogynnsamt och innebär årliga underskott på flera miljoner kronor, vilket belastar hela stiftelsens budget. Trots extralån från huvudmännen innebär situationen att utrymmet för operaverksamheten minskade starkt. För närvarande pågår omförhandlingar för kalenderåret 1990, men utfallet är osäkert.

Vid sidan om det statliga bidraget för övertagandet av regionmusiken och länsmusiken erhåller stiftelsen för närvarande 38 grundbidrag för operaverksamheten. Skillnaden mellan grundbidragets storlek och den faktiska löne-

kostnaden är i dag 90-100 000, vilket innebär att stiftelsen, i likhet med andra teatrar, måste använda en betydande del av de rörliga produktionsmedlen till löne-medel. Trots flera uppvaktningar hos regeringen och framställningar till statens kulturråd under de senaste åren har utbyggnaden av antalet grundbidrag till den förväntade nivån 50 bidrag uteblivit. Arbetet på att utveckla en opera i Norrland har kommit på mellanhand.

Norrlandsoperan är en turnérande ensemble med hela Norrland som arbetsfält, dvs halva Sveriges yta. För detta ändamål erhålls för närvarande ett s.k. regionalt tilläggsbelopp 250 000 kr per år. Samtidigt kostar en turnédag med en stor uppsättning ca 100 000 kr per dag i resor, traktamenten och hotell. Kostnaden för turnéerna har därför främst bestridits av stiftelsens huvudmän, Västerbottens läns landsting och Umeå kommun, med bidrag från de landsting operan gästade. För budgetåret 1989/90 erhöll operan ett extra statligt bidrag om ca 1 milj.kr. för att kunna genomföra en turné våren 1990 med Stenhammars "Gillet på Solhaug".

För att täcka hela Norrland krävs att ensemblen ligger ute minst 6 veckor per år. Kostnaderna för detta skulle således bli ca 4,5 milj.kr., vilket för närvarande måste tas ur regionala spelintäkter och framför allt de rörliga produktionskostnaderna. Konsekvensen har blivit att turnéverksamheten under andra hälften av 1980-talet har drastiskt minskat, vilket strider mot statens kulturpolitiska mål om att sprida opera i Norrland.

Situationen har skapat stor ekonomisk press på stiftelsen och huvudmännen. Förutom det årliga anslaget som 1989/90 uppgick till 9,2 milj.kr. har huvudmännen beviljat ett lån om 6,6 milj.kr. under 1989 samt ett extra anslag om 3 milj.kr. budgetåret 1989/90. Detta skall jämföras med budgetåret 1987/88 då huvudmännens anslag uppgick till 6,9 milj.kr. Det finns naturligtvis en övre gräns för hur mycket huvudmännen kan bidra med. Det är uppenbart att Norrlandsoperans ekonomiska problem måste lösas genom att staten ger vidgade ramar för verksamheten.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stöd till Norrlandsoperan.

Stockholm den 22 januari 1990

Lena Boström (s)

Roland Brännström (s)

Mot. 1989/90

Kr262